

KÄYTTÖSUUNNITELMA 2023

Perhe- ja vammaispalvelut

Talouspalvelut

Sisällys

1	Perhe- ja vammaispalvelut	3
1.1	Määrärahat ja tuloarviot	7
1.2	Mittarit	7

Talousoalvelut

1 Perhe- ja vammaispalvelut**PERHE- JA VAMMAISPALVELUT SITOVAT
TAVOITTEET, 1000 €**

	<u>TA 2023</u>
Toimintatuotot	9 608
Toimintakulut	157 359

Huom! Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala on järjestäjän palvelutoimiala, joka yhteensovittaa ja ohjaa hyvinvointialueella perhe- ja vammaispalveluita sekä vastaa perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Perhe- vammaispalveluiden toimialaan kuuluvat perhepalveluiden palvelualue ja vammaispalveluiden palvelualue.

Perhepalveluiden palvelualueella ovat perhekeskuspalvelut sisältäen perheiden terveyspalvelut, opiskeluhuollon psykososiaaliset palvelut ja perheiden sosiaalipalvelut, perheoikeudelliset palvelut sekä lastensuojelupalvelut. Perheiden terveyspalveluita ovat äitiysneuvola, lastenneuvola, seksuaaliterveysneuvola, fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut. Opiskeluhuollon psykososiaalisia palveluita ovat koulukuraattori ja -psykologipalvelut.

Perheiden sosiaalipalveluja ovat sosiaalityö ja -ohjaus, perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu, kasvatus- ja perheneuvonta sekä Ankkuri-toiminta. Lisäksi perhepalveluiden palvelualueelle on perheoikeudellinen resurssiyksikkö, joka sisältää perheoikeudelliset palvelut, kuten lastenvalvojatyön ja tapaamispaikkatoiminnan. Lastensuojelun palveluita ovat lastensuojelun sosiaalityö ja -ohjaus sekä lastensuojelun ympärivuorokautiset palvelut.

Vammaispalveluiden palvelualueella ovat vammaisten asumispalvelut, vammaisten avo- ja vammaispalvelukeskukset sekä vammaispalvelujen osaamiskeskus ja HOP-keskus.

HOP-keskus on henkilökohtaisen avun, omaishoidon ja perhehoidon keskus, jonka tavoitteena on tuottaa omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun asiakkaille Pohjois-Savon Hyvinvointialueelle yhdenvertaiset ja hyvin koordinoituneet sekä kustannusten kasvua hillitsevät palvelut. HOP-keskuksen tehtävänä on tarjota tietoa palveluista ja toteuttaa lakisääteistä neuvontavelvoitetta sekä lisätä alueen työntekijöille osaamista palvelujen järjestämisestä. Lisäksi keskus koordinoi lakisääteisten vapaiden järjestelyjä ja sijaisten rekrytointia, huolehtii palkkojen ja palkkioiden maksusta (toimeksiantosopimukset, Oima).

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala järjestää palvelut omana tuotantona sekä yhteistyössä toisten hyvinvointialueiden, yritysten ja järjestöjen kanssa. Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan toiminta, strategia ja tavoitteet suunnittelukaudella pohjautuvat hyvinvointialueen strategiaan. Toimintaa kehitetään asiakaslähtöisesti ja pitkäjänteisesti hyvinvointialueen

Talouspalvelut

asukkaiden terveyden, omatoimisuuden, toimintakyvyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen osalta.

Asiakkaiden palvelujen laatu, turvallisuus ja kustannusvaikuttavuus ovat kehittämisen keskiössä, mikä painottaa asiakaslähtöisen toiminnan, asiakkaan kuulemisen ja hyvän palvelutuotannon toteuttamista kaikissa tilanteissa.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan merkittävin haaste on väestörakenteesta, sairastavuudesta ja yhteiskunnallisesta tilanteesta aiheutuva palvelujen tarpeen monialaisuus ja niiden painottuminen korjaaviin palveluihin. Lisäksi toimialuetta haastavat rekrytointivaikeudet, laajamittaiset ostopalvelut sekä hyvinvointialueen rajoittunut taloudellinen kyky korjata palvelutuotannon painopistettä ennaltaehkäiseviin palveluihin.

Perhe- ja vammaispalveluihin siirtyy erilaisia palvelujen järjestämismalleja, joiden yhdenmukaistaminen ja kehittäminen on keskiössä toimialueen palvelujärjestelmän kehittämisessä. Palvelutuotantoa on kehitettävä avoimesti ja innovatiivisesti hyödyntäen parhaita toimintamalleja ja etsien uusia palveluntuottamistapoja. Toimialan menestys edellyttää panostusta monialaiseen, vaikuttavuusperusteiseen ja verkostoituneeseen kehittämistyöhön.

Lain aiheuttamat muutokset

Valtioneuvosto on antanut 22.9.2022 eduskunnalle esityksen uudesta vammaispalvelulaista. Lakia sovellettaisiin vammaiseen henkilöön, jonka avun, tuen tai huolenpidon tarve johtuu pääasiassa muusta kuin iäkkäänä alkaneesta ja tyypillisesti iäkkäillä henkilöillä esiintyvistä sairaudesta tai yleisestä vanhuudesta johtuvasta rappeutumisesta taikka heikkoudesta.

Vammaispalvelulain uudistuksen tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista, yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä turvata yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Oikeus palveluihin määrittyisi tarpeen, ei diagnoosin perusteella. Tarkoituksena on, että nykyinen vammaispalvelulaki kumottaisiin. Uusi vammaispalvelulaki sisältäisi säännökset vammaisille henkilöille järjestettävistä sosiaalihuollon erityispalveluista.

Asiakasmaksulain pykälät muutettaisiin vastaamaan uuden lain palveluita. Samalla tulisi muutoksia sosiaalihuoltolain palvelusuunnittelu- ja päätöksentekoprosessiin.

Kehitysvammalakiin jätettäisiin voimaan itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista sekä tahdosta riippumatonta erityishuoltoa koskevat pykälät.

Esityksenä on, että uusi laki tulisi voimaan 1.1.2023 kolmen vuoden siirtymäajalla. Tämän ajan vanhan lainsäädännön mukaiset päätökset ovat voimassa niihin merkityn voimassaoloajan, ellei asiakas halua päätöksen muuttamista uuden lain mukaiseksi tai hänen muuttuneet tarpeensa sitä vaadi.

Eduskunta hyväksyi huhtikuussa 2022 hallituksen esityksen oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta. Lain määräysten mukaan hyvinvointialueen on muodostettava alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä alueensa koulutuksen järjestäjien kanssa.

Talousoalvelut

Koulutuksen järjestäjillä sekä hyvinvointialueilla tulee myös olla yhteistyössä laaditut opiskeluhoitosuunnitelmat opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi. Oppilaiden ja opiskelijoiden palvelujen saantia parannetaan laajentamalla oppilaitoksen henkilöstön yhteydenottomahdollisuus kaikkiin opiskeluhoitopalveluihin.

Terveydenhuoltolakiin on lisätty myös säännökset opiskeluhoitopalveluista, joissa muun ohella turvattaisiin opiskeluhoitopalvelujen lähipalveluperiaate. Lisäksi oppilaiden ja opiskelijoiden henkilötietojen suojaa parannetaan täsmentämällä säännöksiä, jotka koskevat opiskeluhoollon rekistereitä, henkilötietojen käsittelyä sekä opiskeluhoitopalveluissa muodostuneiden tietojen salassapitoa.

Kuraattorien ja psykologien asiakasasiakirjojen tallentamiselle valtakunnalliseen arkistointipalveluun on säädetty siirtymäaika 1.3.2025.

Lastensuojelulain (417/2007) 1.1.2022 voimaan tulleella 13 b §:n muutoksella lastensuojelun sosiaalityöhön säädetiin henkilöstömitoitus. Säännöksen mukaan yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voi olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. Tämä mitoitus tulee voimaan vasta 1.1.2024, mutta vuonna 2023 yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voi siirtymäsäännöksen mukaan olla vastuullaan enintään 35 lasta.

Lisäksi äitiys- ja isyyslait yhdistyvät vanhemmuuslaiksi vuoden 2023 alussa. Uudistuksessa nykysääntelyn peruslähtökohdat säilyvät ennallaan, ja lapsella voi jatkossakin olla enimmillään vain kaksi oikeudellista vanhempaa. Vanhemmuus kirjataan edelleenkin joko isyytenä tai äitiytenä, vaikka viestinnässä siirrytään pääsääntöisesti käyttämään sukupuolineutraaleja vanhemmuutta kuvaavia käsitteitä.

Toimialuetta koskevilla lainsäädännön muutoksilla on toimintaan kohdistuvien vaikutusten lisäksi taloudellisia vaikutuksia.

Toiminnan painopistealueet

Hyvinvointialueen käynnistymisen jälkeen perhe- vammaispalveluiden toimialan toiminnan painopisteet ovat palvelurakenteen kehittäminen väestön palvelutarpeiden mukaisesti, palveluiden ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittaminen sekä palvelujen ja toimintojen integraatio. Palveluiden integraatiot ja palvelupolkujen koordinointi muodostavat perhe- ja vammaispalveluiden asiakkaille mahdollisimman yhtenäisiä polkuja eri tuottajien, eri järjestäjien ja palveluiden välillä yhteistyöalueen sisällä.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan strategisissa painopisteissä korostuvat varhaisentuen palveluiden kehittäminen, palveluverkon suunnittelu, palveluiden peittävyys harmonisointi sekä prosessien yhtenäistäminen. Tavoitteena on tarjota helposti saavutettavia, laadukkaita ja yhdenvertaisia palveluja. Jatkuva palvelun parantaminen ja kehittäminen vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja hyvinvointialueen asukkaiden kanssa on tärkeitä. Verkostoyhteistyöhön kuntien, järjestöjen ja muiden lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien tahojen kanssa panostetaan.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan talouden ja toiminnan suunnittelussa on lähtökohtana oikea-aikaiset, laadukkaat ja tarpeen mukaiset verkostoituneet lähipalvelut lapsille, nuorille ja lapsiperheille sekä vammaispalveluiden asiakkaille annetuissa talouden raameissa. Tämä edellyttää palvelutuotannon asiakaspolkujen ja toimintamallien yhtenäistämistä, toiminnan

Talouspalvelut

vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden seuraamista sekä varhaisen tuen tehostamista. Talouden tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa merkittävästi palvelurakennetta ja palveluiden järjestämistä ohjaava lainsäädäntö, joka asettaa reunaehdot palvelujen tuottamiselle.

Lisäksi perhe- ja vammaispalveluiden toimialan painopisteenä on kehittää tiedolla johtamista, asiakaslähtöisyyttä ja asiakaskokemusta sekä lisätä osallisuutta. Toimiala tekee yhteistyötä muiden toimialojen ja hankkeiden kanssa sosiaali- ja terveystalouden integraation osalta sekä kehittämällä ja käyttöönottamalla uusia yhteistyö- ja toimintamalleja.

Tavoitteet/toimenpiteet

Palveluiden painopisteen siirtäminen ennaltaehkäisevään ja avopainotteisempaan palvelurakenteeseen kehittämällä ammattihenkilöiden työnjakoa, erityistason konsultaatioita ja digitalisaatiota hyödyntäviä uusia toimintamalleja sekä investoimalla muutosta tukeviin rakenteisiin. Tavoitteen mukaiseen palvelurakenteeseen menee noin 3–5 vuotta.

Vaalijalan erityishuollon monimuotoisten palveluiden yhteensovittaminen osaksi hyvinvointialueen vammaispalveluiden kokonaisuutta.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistävän sekä varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta tarjoavan monialaisen palveluverkoston, perhekeskuksen, verkostomaisen toimintamallin levittäminen hyvinvointialueella yhteensovittamalla lapsiperheiden sosiaali- ja terveystalouden, sivistystalouden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä järjestöjen ja seurakuntien toiminta perheitä hyödyttäväksi toimivaksi kokonaisuudeksi.

Opiskeluhoollon monialaisen yhteistyön rakenteiden luominen yhdessä hyvinvointialueen kuntien ja eri koulutusten järjestäjien kanssa sekä toimivien käytäntöjen tunnistaminen ja soveltaminen rajapintayhteistyössä. Opiskeluhoollon palveluiden organisoiminen osana hyvinvointialueen palvelukokonaisuutta.

Systeemisen lastensuojelun työotteen ja toimintamallin juurruttaminen hyvinvointialueen lastensuojelun työryhmiin.

Painopistealue hallintopalveluissa on yhtenäisen toimintatavan muodostaminen joka toimintaan. Erityinen paino kohdistuu hyvinvointialueelle siirtyviin sopimuksiin ja sopimushallintaprosessien yhtenäistämiseen sekä siirtyvien sopimusten pohjalta hankintasuunnitelman laatimiseen. Valtaosasta siirtyviä sopimuksia aiheuttaa palvelun kilpailuttamistarpeita, joissa tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon alueen pienyritysten ja pk-yritysten mahdollisuudet osallistua kilpailutukseen.

Talouspalvelut

1.1 Määrärahat ja tuloarviot

1TA20 Perhe- ja vammaispalvelut		1PA211 Perhepalvelut	1PA220 Vammaispalvelut
Tili	v. 2023	v. 2023	v. 2023
TOIMINTATUOTOT	9 608 000	2 755 000	6 853 000
Myyntituotot	1 720 000	697 000	1 023 000
Maksutuotot	6 496 000	1 938 000	4 558 000
Tuet ja avustukset	80 000	0	80 000
Muut toimintatuotot	1 312 000	120 000	1 192 000
TOIMINTAKULUT	157 359 000	80 811 076	76 547 924
Henkilöstökulut	42 123 489	33 756 803	8 366 686
Palkat ja palkkiot	34 447 746	27 605 315	6 842 431
Henkilösivukulut	7 675 743	6 151 488	1 524 255
Palvelujen ostot	101 857 551	45 860 573	55 996 978
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	915 000	746 000	169 000
Ostot tilikauden aikana	915 000	746 000	169 000
Avustukset	11 992 260	47 000	11 945 260
Muut toimintakulut	259 000	231 000	28 000
Muut kulut	211 700	169 700	42 000

1.2 Mittarit

Organisaatiotaso	Mittari	Tavoite 2023	Selite
1TA20 Perhe- ja vammaispalvelut	Muistutusten/kanteluiden määrä	120	
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Systeminen lastensuojelu, tiimitoimintamalli käytössä kaikissa viidessä lastensuojelun alueellisessa toimintayksikössä	4/5, 80 % peitto	Aloitustilanne 2/5
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelun palveluissa olevista lapsista kodin ulkopuolisessa sijoituksessa olevat lapset	aleneva	
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelun sosiaalityössä vakinaisesti täytetyt virat	90 %	Aloitustilanne alle 70 %
1PL2122 Neuvolapalvelut	Lapset puheeksi menetelmäkoulutuksen käyneet terveydenhoitajat lastenneuvolassa, 4-vuotiaiden tarkastuksessa menetelmän käyttö	50/100, 50 %	Aloitustilanne 40 %

Talouspalvelut

1PL2157 Psykososiaalinen opiskeluhoolto	IPC-menetelmäkoulutuksen käyneet työntekijät (Interpersonal counselling) 13–18-vuotiaiden kanssa työskentelevistä työntekijöistä	100/200, 50 %	Aloitustilanne 40 %
1PA220 Vammaispalvelut	RAI-toimintakykyarvioiden määrä vammaispalveluissa	kasvava	
1PY2201 Vammaisten asumispalvelut	Vammaisten tuetun ja yhteisöllisen asumispalvelun asiakkaat	kasvava	
1PY2201 Vammaisten asumispalvelut	Vammaisten ympärivuorokautisen asumispalvelun asiakkaat	aleneva	
1PY2201 Vammaisten asumispalvelut	Vammaisten laitoshoidon ja -kuntoutuksen hoitopäivät	aleneva	
1PY2230 Vammaisten avopalvelut	Virtuaalisen päivätoiminnan asiakkaat	kasvava	